

کتابخانه ملی: دیجیتالی یا سنتی

ظاهره طاهری^۱

چکیده: این مقاله با نگاهی اجمالی به نسل‌های مختلف کتابخانه، بیشتر به نسل چهارم و پنجم پرداخته است و ویژگی‌های آنها به ویژه کتاب‌های الکترونیکی را مدنظر دارد. در انتها هجریستی کتابخانه سنتی و دیجیتالی را برای کتابخانه ملی پیشنهاد می‌کند.

کلیدواژه‌ها: کتابخانه ملی، دیجیتالی، سنتی، کتاب الکترونیکی

مقدمه

عظیمی از دانش بشری آن دوران، بر اثر جنگ‌ها و تهاجمات دشمنان، پراکنده شده، سوخته و از میان رفته است.

در اروپای قرون وسطا نیز، کلیسای متعصب کاتولیک، هر پیشرفت علمی و نظریه مخالف اعتقادات کلیسا را از مصادیق کفر و الحاد می‌دانست و بسیاری از دانشمندان بزرگ را به همراه کتاب‌هایشان به کام آتش انداخت و سوزاند. بسیاری از دانشمندان نیز از بیم جان، عزلت گزیدند و نتایج تحقیقات خود را هرگز به صورت مکتوب برجای نگذاشتند.

به هر حال با گذشت قرن‌ها از آن دوران سیاه، بشر روز

کتابخانه‌ها، همواره در راه گسترش علم و تحقیقات، و نیز در مسیر آموزش، نقشی انکارناپذیر ایفا کرده‌اند، به طوری که در نظام‌های آموزشی، کتابخانه، مدرس و دانشجو را در کنار هم سه رأس مثلث آموزش معرفی کرده‌اند.

بدیهی است تمدن‌های باستانی مشرق زمین همانند چین، مصر و ایران در ایجاد و گسترش دانش بشری، نقش بسیار ارزنده‌ای داشته‌اند، اما متأسفانه در این جوامع به خصوص ایران و دیگر جوامع اسلامی، آن چنان که باید و شاید به مکتوب‌سازی و جمع‌آوری نتایج تحقیقات دانشمندان و اندیشمندان در قالب نوشته‌های مجتمع توجه نشده است یا در موارد بسیار نیز گنجینه‌های

۱. کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

نظام‌های سنتی کتابخانه‌ای به‌طور کامل و جایگزین شدن نظام‌های جدید نیست؛ بلکه در حال حاضر برخی از این نظام‌ها در کنار هم وجود دارد و استفاده از عبارت "نسل" تنها به دلیل تفاوت‌های عمده و ساختاری این نظام‌ها با یکدیگر قابل توجیه است.

سیر تحول کتابخانه‌ها و چشم انداز آینده

به‌طور کلی کتابخانه‌ها از نظر ساختاری به پنج دسته اصلی و در واقع به پنج نسل طبقه‌بندی می‌شوند. در این بخش ضمن معرفی این پنج نسل، شرحی مختصر درباره هر یک ارائه می‌شود.

نسل اول: کتابخانه‌های سنتی^۲

در این کتابخانه‌ها، همه متون و مواد آموزشی و تحقیقی به صورت نسخه‌های چاپی و یا خطی در قرون گذشته بوده و انواع خدمات کتابداری چه خدمات داخلی مثل فهرست‌نویسی، رده‌بندی و جز آن و چه خدمات خارجی مثل ارتباط و ارائه خدمات به کاربران یا مبادله با دیگر کتابخانه‌ها به صورت دستی و توسط کتابدار انجام می‌شد.

نسل دوم: کتابخانه‌های ماشینی^۳

در این کتابخانه‌ها، از نظر نوع و ساختار کتاب‌ها و مواد آموزشی تفاوت چندانی با نسل اول وجود ندارد. به بیان دیگر، در این نسل نیز کتاب‌ها و دیگر مواد به صورت نسخه‌های چاپی نگهداری می‌شود. هر چند ممکن است منابعی نیز به صورت نوار کاست، فیلم ویدئو، میکروفیلم (ریزنگار) و از این قبیل وجود داشته باشد. اما خدمات کتابداری از قبیل فهرست‌نویسی و امانت بین کتابخانه‌ای از طریق ماشین انجام می‌شود.

به روز بیشتر به اهمیت جمع‌آوری دانش و اطلاعات در کتابخانه‌ها و حفظ آنها از گزند آفات پی‌برد و به همین دلیل در طول یک قرن گذشته یکی از دغدغه‌های اندیشمندان ایجاد تحول و اصلاح در ساختار کتابخانه‌ها و نظام‌های کتابداری و به‌طور کلی نگهداری و گسترش اطلاعات بوده است و این روند، در سال‌های آغازین قرن بیست و یکم با توجه به پیشرفت و توسعه علوم الکترونیک، رایانه و ارتباطات و کاربردی شدن این علوم در همه شئون زندگی انسان، با شتابی فزاینده ادامه دارد.

پیش از ورود به بحث اصلی، لازم است به این نکته اشاره شود که اطلاق عبارت "نسل"، به معنی کنار رفتن

تجدیدن‌های باستانی مشرق

زمین همانند چین، مصر و ایران در ایجاد و گسترش دانش بشری، نقش بسیار ارزنده‌ای داشته‌اند، اما متأسفانه در این جوامع به خصوص ایران و دیگر جوامع اسلامی، آن چنان که باید و شاید به مکتوب‌سازی و جمع‌آوری نتایج تحقیقات دانشمندان و اندیشمندان در قالب نوشته‌های مجتمع توجه نشده است یا در موارد بسیار نیز گنجینه‌های عظیمی از دانش بشری آن دوران، بر اثر جنگ‌ها و تهاجمات دشمنان، پراکنده شده، سوخته و از میان رفته است.

دیجیتال در ارائه خدمات اطلاعاتی در هر زمان و هر مکان و به تعداد نامحدودی از کاربران بوده است.

اینهام و اسمیتسون^۷ به سال ۱۹۹۹، کتابخانه دیجیتال را کتابخانه‌ای تعریف می‌کنند که در آن همه خدمات از قبیل مجموعه‌سازی، حفاظت و نگهداری، اصلاح و مرمت و دستیابی به منابع و اطلاعات از طریق فناوری‌های دیجیتال انجام می‌پذیرد (۸: ۹۷-۱۰۰).

نسل پنجم: کتابخانه‌های مجازی^۸

کتابخانه‌های مجازی کتابخانه‌های بدون دیوار هستند. بدین معنی که منابع آنها، تنها بر روی وب موجود است و همه خدمات کتابخانه‌ای نیز در آنها فقط و فقط از طریق وب انجام می‌پذیرد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که منابع این نوع کتابخانه‌ها، از نوع کتاب‌های الکترونیکی به ویژه از نوع کتاب‌های الکترونیکی دوسویه و چندرسانه‌ای قرار گرفته بر روی شبکه است. محیط کاری نیز، محیط شبکه‌های رایانه‌ای بسیار سریع از نوع شبکه‌های ماهواره‌ای یا فیبر نوری است (۴: ۲۰-۲۲).

اصول و پایه‌های کتابخانه‌های دیجیتال

○ در کتابخانه‌های دیجیتال، اطلاعات و منابع به صورت الکترونیکی ذخیره می‌شود. بنابراین باید در مورد کیفیت، صحت، دقت، و نیز مطابقت مطالب با قوانین مثل قانون کپی رایت یا حق مؤلف کمال دقت را داشت.

- هزینه‌های دسترسی به منابع باید قابل قبول و قابل کنترل باشد.

- تجهیزات و امکانات این کتابخانه‌ها، پیشرفته و پیچیده هستند و خصوصاً روش‌های استفاده از رایانه و

نسل سوم: کتابخانه‌های الکترونیکی^۴

در این کتابخانه‌ها، مواد آموزشی عمدتاً به صورت الکترونیکی وجود دارند. البته منابع چاپی نیز در کنار منابع الکترونیکی وجود دارد اما خدمات کتابخانه‌ای بیشتر به صورت الکترونیکی انجام می‌شود.

نسل چهارم: کتابخانه‌های دیجیتال^۵

این کتابخانه‌ها، مؤسسات یا سازمان‌هایی هستند که منابع مختلف شامل منابع انسانی و تجهیزات مورد نیاز برای ارائه خدمات کتابخانه‌ای مثل فهرست‌نویسی، رده‌بندی، اطلاع‌رسانی، روابط بین کتابخانه‌ای، مواد آموزشی، منابع کتابخانه‌ای و دیگر خدمات را با استفاده از شبکه‌های پرسرعت، مهیا می‌سازد. بدین وسیله منابع آموزشی و خدمات، آماده می‌شود و در اختیار گروه‌های ویژه‌ای از کاربران و یا خوانندگان و دانشجویان قرار می‌گیرد (۷: ۹۱، ۸۵).

چانگ و هور^۹ به سال ۱۹۹۸ پیش از طرح نسل پنجم کتابخانه‌ها، عنوان کتابخانه‌های بدون دیوار را برای کتابخانه‌های دیجیتال عنوان کردند. دلیل انتخاب

در کتابخانه‌های دیجیتال،

اطلاعات و منابع به صورت

الکترونیکی ذخیره می‌شود.

بنابراین باید در مورد کیفیت،

صحت، دقت، و نیز مطابقت

مطالب با قوانین مثل قانون

کپی رایت یا حق مؤلف کمال

دقت را داشت.

4. Electronic Libraries

5. Digital Libraries

6. Chaog & Hor

7. Oppenheim & Smithson

8. Virtual Libraries

این عنوان از سوی آنان توانمندی کتابخانه‌های

شبکه های محلی یا اینترنت برای جست و جوی کامل

○ کتابخانه های دیجیتال شامل منابع دیجیتال که در خارج از مرزهای فیزیکی کتابخانه قرار دارد نیز می شود.
○ کتابخانه های دیجیتال دیدی کلی از همه اطلاعات موجود در کتابخانه، بدون در نظر گرفتن نوع یا فرمت آنها، در اختیار کاربر قرار می دهد.
○ کتابخانه های دیجیتال هم مانند کتابخانه های سنتی خدمات خود را به گروه های ویژه ای از کاربران ارائه می دهند. با این تفاوت که در این کتابخانه ها، کاربران ممکن است در هر نقطه و یا بخشی از شبکه قرار داشته باشند.

در کتابخانه های دیجیتال، اطلاعات و منابع به صورت الکترونیکی ذخیره می شود. بنابراین باید در مورد کیفیت، صحت، دقت، و نیز مطابقت مطالب با قوانین مثل قانون کپی رایت یا حق مؤلف کمال دقت را داشت.

روش های دستیابی به منابع باید به وسیله "رمز عبور یا کد شناسایی" محافظت شود. تا حقوق و قوانین خصوصاً قانون حق مؤلف برای نویسندگان و پدیدآورندگان آثار محفوظ بماند؛

و قدرتمند تا حدی پیچیده است. لذا کتابخانه ها باید راه هایی برای کمک به کاربران برای استفاده از این امکانات در نظر بگیرند.

- در این کتابخانه ها برخی کاربران مجاز می توانند بعضی منابع و مطالب را تغییر دهند، مطالبی به آنها بیفزایند یا بخش هایی از آنها را حذف کنند؛

روش های دستیابی به منابع باید به وسیله "رمز عبور یا کد شناسایی" محافظت شود. تا حقوق و قوانین خصوصاً قانون حق مؤلف برای نویسندگان و پدیدآورندگان آثار محفوظ بماند؛

○ کاربران می توانند با استفاده از شبکه های محلی یا منطقه ای (LAN/WAN) و یا شبکه جهانی (Internet) به کتابخانه دسترسی پیدا کنند (۱۰۱۶: ۵، ۸۰).

مشخصه ها و ویژگی های کتابخانه های دیجیتال
○ کتابخانه های دیجیتال در واقع چهره دیجیتال و الکترونیکی کتابخانه های سنتی هستند. بنابراین، مجموعه ها و منابع سنتی چاپی و دیجیتال را هم زمان و در کنار هم شامل می شود.

- کتابخانه های دیجیتال نه تنها به کتابداران مجرب و ماهر نیاز دارند، بلکه به خدمات متخصصان رایانه و شبکه نیز محتاج هستند.
- کتابخانه های دیجیتال می توانند به منابع و کتاب های ویژه و منحصر به فرد. حتی نسخ خطی. دسترسی داشته باشند و امکان استفاده از آنها را در اختیار کاربران بگذارند.
- در این کتابخانه ها چندین کاربر در آن واحد از یک منبع خاص می توانند استفاده کنند.
- در کتابخانه های دیجیتال، ارتباط مستقیم یا رودررو میان کتابدار و کاربر نهایی وجود ندارد (۱۱۰۸-۱۱۲).

مقابل آلودگی به ویروس و نفوذ کاربران غیر مجاز باشد. همچنین تهیه و تدوین استانداردهایی برای حفظ و نگهداری منابع و نیز به اشتراک گذاشتن منابع آنها نیز از مقولات امنیتی یک کتابخانه دیجیتال محسوب می شود. حال که تاحدی با کتابخانه های دیجیتال و ویژگی های آنها آشنا شدیم، به بررسی یکی از مهم ترین منابع موجود در این کتابخانه، یعنی کتابخانه های الکترونیکی می پردازیم (۴۷:۵۹-۶).

کتاب های الکترونیکی^۹

جامعه امروزی به طور روز افزون از جنبه های آموزش، ارتباطات، اطلاعات، اقتصاد و بازار و جز آن به اینترنت وابسته شده است. شاید بتوان اینترنت را شاهرگ اصلی ارتباطی فرهنگ ها و انتقال اطلاعات، عنوان کرد. همچنین، ماهواره ها، شبکه های فیبر نوری و شبکه های بی سیم مهم ترین ابزار برای ایجاد دهکده جهانی و ملت های بدون مرز هستند. حال آن که طی بیست سال اخیر و با پیشرفت فناوری، شاهد ارتباط افراد عادی در نقاط مختلف از طریق شبکه ها بوده هستیم. امروزه کتاب های الکترونیک به واقعیت پیوسته اند و قطعاً بخشی از آینده منابع کتابخانه ای را تشکیل می دهند. کتاب الکترونیکی، به خودی خود و در شکل ظاهری، وسیله ای کوچک و قابل حمل برای نگهداری و نمایش اطلاعات است. اما امروزه کتاب های الکترونیکی چنان امکاناتی را در اختیار کاربر می گذارند که دیگر نمی توان آنها را فقط "کتاب هایی نوظهور" دانست، بلکه این کتاب ها به عنوان فناوری آموزشی نیز بسیار مفید و مطرحند. چه در کلاس های درس و چه در مطالعات فردی،

چالش ها و مشکلات بر سر راه ایجاد کتابخانه های دیجیتال

الف. معماری ساختارهای فنی: برای آماده سازی مواد و منابع کتابخانه ای دیجیتال، کتابخانه ها باید معماری خود را اصلاح کنند و ارتقاء بخشند. مواردی از جمله:

۱. توسعه و گسترش شبکه های داخلی رایانه ای با سرعت های بسیار بالا؛
۲. آماده سازی پایگاه های اطلاعاتی دیجیتال با کیفیت بالا؛

۳. طراحی و آماده سازی موتورهای جست و جوی قدرتمند برای یافتن مطالب مورد نیاز؛

۴. تهیه و آماده سازی خدمتگرهای قدرتمندوب و...؛
۵. آماده سازی کادر مدیریتی مجرب و آموزش دیده برای مدیریت منابع دیجیتال؛

۶. تدوین استانداردهای مناسب برای تهیه و تولید منابع دیجیتال و ارتباطات بین کتابخانه ای و دیگر خدمات ؛

۷. در نظر گرفتن منابع مالی برای هزینه های توسعه خدمات؛

ب. ایجاد مجموعه های دیجیتال: از قبیل تبدیل نسخه های چاپی منابع به شکل الکترونیکی، سرمایه گذاری و تهیه منابع مالی مورد نیاز برای رفع کمبود نیروهای متخصص و حرفه ای و جز آن؛

ج. کنترل و بررسی مجموعه ها قبل از تبدیل آنها به شکل الکترونیکی؛

د. حق مؤلف؛ بزرگ ترین مشکل و منابع بر سر راه گسترش کتابخانه های دیجیتال است.

ه. امنیت شبکه کتابخانه دیجیتال و منابع الکترونیکی آن. که همواره در دسترس کاربران هست. مشکل دیگری در راه ایجاد کتابخانه های دیجیتال است. این موضوع می تواند شامل حفاظت شبکه و منابع الکترونیکی آن در

9. Electronic Books (E-books)

و هیچ گونه تصویر، نمودار و جز آن را شامل نمی شوند.

۲. کتاب های الکترونیکی دارای تصاویر اسکن شده: که در کنار اطلاعات متنی، تعدادی تصویر اسکن شده نیز وجود دارد.

۳. کتاب های الکترونیکی با تصاویر متحرک: در کنار اطلاعات متنی، تعدادی تصویر انیمیشن و یا قطعاتی از فیلم نیز وجود دارد.

۴. کتاب های الکترونیکی سخنگو: این دسته کتاب های الکترونیکی با استفاده از امکانات صوتی و الکترونیکی، تاحدی با کاربر رابطه برقرار می کنند.

۵. کتاب های الکترونیکی چندرسانه ای: در این دسته از کتاب های الکترونیکی یک رابطه چندرسانه ای و دوسویه میان کتاب و خواننده برقرار می شود.

این دسته کاملاً با کتاب های سنتی و چایی متفاوتند و امکانات کمکی برای جست و جو و تحقیق در آنها در نظر گرفته شده است.

هر چند ممکن است در بعضی متون، انواع دیگری از کتاب های الکترونیکی معرفی شده باشند، اما مهم ترین آنها نمونه های ذکر شده در دسته بندی های بالا است (۷: ۷۲، ۹: ۱۸).

همزیستی کتابخانه سنتی و دیجیتال

حجم انبوه اطلاعات و انتشارات و به تبع آن کمبود فضای کتابخانه ها و مراکز اسناد؛ همچنین نقش رایانه در صنعت نشر سبب بروز انقلابی در این صنعت و در نتیجه تشدید مسائل فوق شد. کتابداران، اطلاع رسانی و متخصصان فناوری اطلاعات و دیگر تجهیزات چاپ و تکثیر به فکر کوچک کردن محمل های اطلاعاتی افتادند. حاصل این حرکت تولید میکروفیلم ها، میکروفیش ها و حتی میکروفیلم های رایانه ای و در نهایت لوح های فشرده نوری بوده است، تا در فضا صرفه جویی به عمل

کتاب یا دیگر منابع اطلاعاتی همواره مورد نیاز بوده و هستند اما منابع چاپی را نمی توان همیشه و در هر شرایطی به میزان مورد نیاز تهیه کرد.

با استفاده از کتاب های الکترونیکی، نه تنها می توان بخشی از متن مورد نظر خود را برای استفاده های بعدی ذخیره کرد، بلکه می توان به روش های الکترونیکی و بسیار سریع، در تمام متن به جست و جوی مطالب مورد نظر خود پرداخت. این فرمت می تواند، هنگامی که یک طرح پژوهشی و تحقیقی با منابع متعدد در دست اجراست، با صرفه جویی بسیار زیاد در زمان، به طور کامل آشکار شود.

کتاب های الکترونیکی ویژگی هایی دارند که با استفاده از آنها، نه تنها در وقت و زمان صرفه جویی می شود، بلکه باعث شکوفایی خلاقیت های کاربر یا خواننده نیز می شود. به طور نمونه، می توان اندازه و نوع قلم را در بخش های مورد نظر تغییر داد.

همچنین، بسیاری از کتاب های الکترونیکی به ابزارهایی مجهز شده اند که به کاربران امکان می دهند که زیر پاراگراف های مورد نظر خود خط بکشند و یا نکاتی را در حاشیه متن اصلی یادداشت کنند. این ابزار، برای محقق یا دانشجویی که قصد دارد بدون از میان بردن یک نسخه چاپی کتاب، مطالب اصلی و کلیدی آن را بیرون بکشد، جالب است. به علاوه، می توان صفحات مورد نظر در کتاب های الکترونیکی را به سادگی و مثلاً با فشار یک کلید، برای مراجعات بعدی نشانه گذاری کرد (۶: ۶۸، ۶۹).

انواع کتاب های الکترونیکی

کتاب های الکترونیکی، با توجه به ویژگی ها و امکانات و کاربردهایشان به گروه های زیر تقسیم می شوند.

۱. کتاب های الکترونیکی فقط متن: در این دسته، کتاب های الکترونیکی فقط شامل اطلاعات متنی هستند

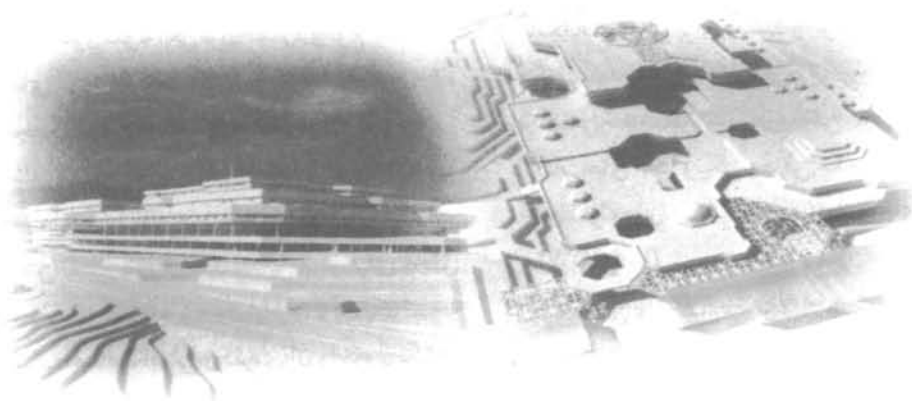
به هر حال ما وارد دنیای دیجیتال شده ایم که در آن با انواع "E" سروکار داریم (۲).

Digital World

- E- Library
- E- Commerce
- E- business
- E- check
- E- training
- E- education
- E- learning
- E- Every Thing(۱)

بدیهی است این حرکت ایجاد کتابخانه های دیجیتال، کلاس های مجازی و دانشگاه های اینترنتی را می طلبد که آغاز مرحله نوبنی را در حیات جامعه علمی کشور

آید و همچنین حجم بالای اطلاعات در کمترین زمان ممکن در اختیار استفاده کنندگان قرار گیرد (۳:۶). با ورود به قرن بیست و یکم در انتظار دنیایی هستیم که رهبری آن را اطلاعات برعهده دارد. در این روند ضرورت نگرشی تازه به افق های آینده و حرکت های جهانی ایجاب می کند که شناختی آگاهانه و واقع بینانه از اطلاعات و روند فراهم آوری، ساماندهی و کاربردی آن داشته باشیم. در هزاره سوم میلادی، اطلاعات به عنوان رکن اصلی قدرت مطرح است همچنین در دنیای کنونی اطلاعات به عنوان خمیرمایه توسعه در جامعه ایفای نقش می کند. ما چه بخواهیم و چه نخواهیم پا در عصر اطلاعات گذاشته ایم، به تبع آن عملاً کتابخانه هائیز در فضایی جدید گام گذاشته اند.

نوید می دهد (۲).

این امر مسئولیت کتابخانه ملی را از لحاظ گردآوری، سازماندهی و ارائه خدمات دو چندان می کند. کتابخانه ملی به عنوان مرکزی که منابع را در شکل های متفاوت آن گردآوری می کند ناگزیر از رویارویی با همه انواع منابع کتابخانه ای است. و در بخشی از اساسنامه آن چنین آمده است:

۱. گردآوری، حفاظت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب (چاپی و خطی) و غیر مکتوب در

پیشرفت هایی که در سال های اخیر در زمینه فناوری اطلاعات شامل نرم افزارهای کتابخانه و بانک های اطلاعاتی و جز آن، مخابرات و ارتباطات راه دور مانند ارتباطات ماهواره ای، پیدایش اینترنت، اینترنت و به وجود آمدن امکانات انتقال اطلاعات مانند استفاده از پست الکترونیکی و تصویری و حتی انتقال اطلاعات از طریق وب سایت به وقوع پیوسته است بهبودی اساسی در زمینه دسترس پذیری به این مواد را امکان پذیر کرده است و به طور فزاینده ای این مواد رشد داشته اند.

ملی سنتی و دیجیتالی را کنار هم داشت.

شایان ذکر است کتابخانه ملی باید امکان دسترسی به اسناد و منابع کاغذی و الکترونیکی را مطابق نیاز کاربران فراهم سازد.

ماخذ

۱. ریاضی، عبدالمهدی. "یادگیری الکترونیکی". ارائه شده در همایش جامعه اطلاعاتی و نیازهای آن (شیراز، اول خرداد ۱۳۸۱).

۲. طاهری، طاهره. "آموزش در عصر اطلاعات". ارائه شده در همایش جامعه اطلاعاتی و نیازهای آن (شیراز، اول خرداد ۱۳۸۱).

۳. همو. "بررسی وضعیت مواد غیر کتابی در کتابخانه ملی". پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد، ۱۳۸۰.

4. Arms, William. *Virtual Libraries*. [S.L]: Cambridge MIT Press, 2000.

5. Buckland, Michael. *Redesigning Library Services: A Manifesto*. America: ALA, 1992.

6. Goopal, Krishan. *Digital Libraries in Electronic Information Era*. Delhi: Author Press, 2000.

7. Lukez, Paul. *Whither: Multi-Media (cyber) Libraries*. London: Academic Editons, 1997.

8. Oppenheim, C; Smithson, D. "What is the Hybrid Library?". *Journal of Information Science* (1999) pp: 97-122.

9. poter, William Gray. "Access to Electronic Information: Exploring the Options". in *Advances in Librarianship*, Vol.17. New York: Academic press, 1993.

تاریخ دریافت: ۸۷/۲/۱۱

زمینه ایران و یا متعلق به ایرانیان خارج از کشور؛

۲. گردآوری، حفاظت، سازماندهی، و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب (چاپی و خطی) و غیر مکتوب در زمینه ایران شناسی، خصوصاً انقلاب اسلامی به رهبری حضرت امام خمینی (ره)؛

۳. گردآوری، حفاظت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب معتبر عملی، فرهنگی فنی از کشورهای دیگر (۷:۳).

پس با توجه به وظایف کتابخانه ملی، دیگر نمی توان کتابخانه ملی صرفاً دیجیتال داشت زیرا جایگزین کردن

با توجه به وظایف کتابخانه

ملی، دیگر نمی تولن کتابخانه

ملی صرفاً دیجیتال داشت زیرا

جایگزین کردن منابع الکترونیکی

به جای منابع سنتی با توجه

به این که حفظ شکل فیزیکی

منابع جز. وظایف اصلی کتابخانه

ملی محسوب می شود، دور از

ذهن است، حتی شکل سنتی

کتابخانه نیز باید حفظ شود

بنابراین باید کتابخانه ملی سنتی

و دیجیتالی را کنار هم داشت.

منابع الکترونیکی به جای منابع سنتی با توجه به این که حفظ شکل فیزیکی منابع جزء وظایف اصلی کتابخانه ملی محسوب می شود، دور از ذهن است، حتی شکل سنتی کتابخانه نیز باید حفظ شود بنابراین باید کتابخانه